

Decreet lerarenambt

Maatregelen decreet lerarenambt deugen niet en zijn contraproductief!

Nog voor de onderhandelingen m.b.t. het voorontwerp van decreet tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt waren afgerond, heeft het VSOA-Onderwijs de onderhandelingstafel verlaten. Het merendeel van de maatregelen die minister Weyts deze namiddag in het Vlaams parlement wil voorstellen, is ontoereikend... Sommige ondermijnen zelfs de status van het lerarenberoep. Dat is voor het VSOA-Onderwijs onaanvaardbaar!

Te nemen of te laten

Nog voor de start van de formele onderhandelingen over het voorontwerp van decreet tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt – kortweg decreet lerarenambt - vond minister Weyts het nodig om in het VRT radioprogramma De Ochtend al een aantal van zijn voorgestelde maatregelen wereldkundig te maken. Hij deed dit later op de dag ook nog eens officieel in een school in Schoten...

Dit veroorzaakte niet alleen opnieuw onrust bij het onderwijspersoneel; minister Weyts riep daarmee ook een vertrouwenscrisis bij de sociale partners in het leven... Hij gaf te kennen dat er ruimte was voor bijsturingen tijdens de wettelijk “verplichte” onderhandelingen, maar dat zijn pakket van 10 maatregelen één en ondeelbaar was... Dus te nemen of te laten.

Maatregelen ondermijnen status van het lerarenberoep

De maatregelen uit het “decreet lerarenambt”, dat naar de buitenwereld toe wordt gepromoot als een decreet met maatregelen om het lerarentekort terug te dringen door het lerarenberoep aantrekkelijker te maken, zijn voor het VSOA-Onderwijs onaanvaardbaar!

Principieel omdat de maatregelen uit het decreet lerarenambt tot stand zijn gekomen en doorgevoerd zullen worden ondanks dat er consensus was ze eerst onderwerp moesten zijn van doorgedreven onderhandelingen met alle sociale partners. Van dat laatste was er amper sprake, aangezien alle ingebrachte opmerkingen nagenoeg meteen verticaal werden geklasseerd.

Inhoudelijk omdat het merendeel van de maatregelen verre van toereikend en niet meer dan een spreekwoordelijke druppel op de hete plaat zijn. En meer nog omdat er een aantal maatregelen zelfs het lerarenberoep en de status ervan dreigen te ondermijnen en dus contraproductief zijn. Hiermee wordt net het tegenovergestelde bereikt van wat moet bereikt worden: herwaardering van het lerarenberoep en het lerarentekort wegwerken!

Zo zal het invoeren van een driejarig – weliswaar verlengbaar – mandaat van leraar-specialist/leraar-expert met daaraan gekoppeld een vergoeding van ongeveer 250 euro netto extra per maand vast en zeker niet bijdragen tot het beoogde doorbreken van de vlakke loopbaan. Want daarvoor is in de eerste plaats het budget veel te beperkt, waardoor er slechts een héél beperkt percentage leerkrachten per school daarop uitzicht zal hebben. Iedere leerkracht met een minimum dienstanciënniteit van 10 jaar en zonder evaluatie “onvoldoende” kan zich dan wel kandidaat stellen; in de praktijk zal het afhangen van subjectieve criteria om het mandaat toe te kennen. Het hoeft dan ook geen verder betoog dat er hierdoor onderlinge wedijver zal ontstaan en dat is nu wel het laatste wat het onderwijs nu nodig heeft...

Werknemers uit de privésector die nu ook als gastleerkracht in het basisonderwijs en het secundair onderwijs voor de klas kunnen gaan staan, hoeven daarvoor geen pedagogisch diploma te hebben... Tot nu toe is dat alleen mogelijk in het technisch of beroeps secundair onderwijs (voordrachtgever), maar enkel onder heel specifieke voorwaarden.

Het VSOA-Onderwijs is van mening dat met deze maatregel niet enkel een verkeerd signaal wordt gegeven, maar dat hiermee de status van het lerarenberoep verder dreigt te worden uitgehold. Als maatregel ter herwaardering van het lerarenambt, zoals in de conceptnota “Herwaardering lerarenambt van 3 december 2021” opgenomen, verdient hij allerminst het label “deugdelijk”. Meer nog minister Weyts geeft hiermee eigenlijk te kennen, dat het er niet toe doet of je voor het uitoefenen van een job als leraar een geschikte opleiding hebt gevolgd...

Beschikken over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs om het lerarenberoep uit te oefenen is o.i. wél degelijk een vereiste om de onderwijskwaliteit te garanderen. Je kan de over te brengen leerstof wel beheersen, maar je moet ze ook nog kunnen overbrengen... Het is bovendien ook nog de vraag of de extra middelen voor de aanvangsbegeleiding van deze “leerkrachten” uit de privésector zullen toereikend zijn. Laat staan of de “gastleerkracht” op een ordentelijke manier in de nu al soms ingewikkelde planning zal kunnen worden ingepast.

In het geval van een lerarentekort kan de lesomkadering ook worden omgezet in krediet voor de aanstelling van een gastleraar via een dienstverleningsovereenkomst. Niettegenstaande in dit geval de gastleraar wél moet beschikken over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs (minstens voldoende geacht diploma leerkracht in het betrokken onderwijsniveau) lijkt ons ook deze maatregel weinig doordacht en deugdelijk.

Deze werknemers, die als het ware in hun huidige plaats van tewerkstelling “overbodig” zijn geworden, kunnen worden overgeheveld naar de onderwijssector om daar als leraar hun loopbaan vol te maken. Wij hebben hierbij toch bedenkingen omtrent hun intrinsieke motivatie en het is nog maar de vraag of dit dé motivatie – als ze er al is - is voor een carrièreswitch... Het lijkt ons eerder voor het bedrijf een plan B om afvloeiingen te vermijden; voor het onderwijs een noodoplossing. Maar ook niet meer dan dat; wat gerommel in de marge als reddingsboei voor een structureel probleem dat er al lang zat aan te komen. Van deze maatregel kan men zich ook nog afvragen hoeveel mensen je daarmee uiteindelijk zal triggeren om de stap naar het onderwijs te zetten.

VSOA-Onderwijs verlaat de onderhandelingstafel

Net als een aantal onderwijsexperten is het VSOA-Onderwijs van mening dat er dringend oplossingen op lange termijn nodig zijn. De maatregelen uit het decreet lerarenambt zijn slechts noodoplossingen - amper die naam waardig - voor een structureel probleem dat er al lang zat aan te komen. Bij minister Weyts scheen dat tijdens de formele onderhandelingen allerminst door te dringen. Deze onderhandelingen waren dan ook niet meer dan een dovemansgesprek en een schijnvertoning... Het VSOA-Onderwijs wenste daar niet aan mee te doen en heeft dan ook de onderhandelingstafel voortijdig verlaten.

Falen mét grote onderscheiding

Het VSOA-Onderwijs blijft van oordeel dat het lerarentekort en de oorzaken ervan ten gronde moeten worden aangepakt. Voor wat gerommel in de marge is de toestand té hopeloos geworden. We zezen er tijdens de onderhandelingen nogmaals op, dat wanneer het probleem van de uitstroom van startende leerkrachten – in het basisonderwijs én maar liefst 37 % in het secundair onderwijs – zou worden aangepakt het lerarentekort al van de baan zou zijn. Maar daar had de overheid alweer geen oren naar...

Wanneer deze regering niet de moed of de wil heeft of bij machte is om de wortels van het probleem aan te pakken – opleiding, begeleiding, personeelsbeleid – dan zal ze falen mét grote onderscheiding.

Marnix Heyndrickx
Voorzitter VSOA-Onderwijs